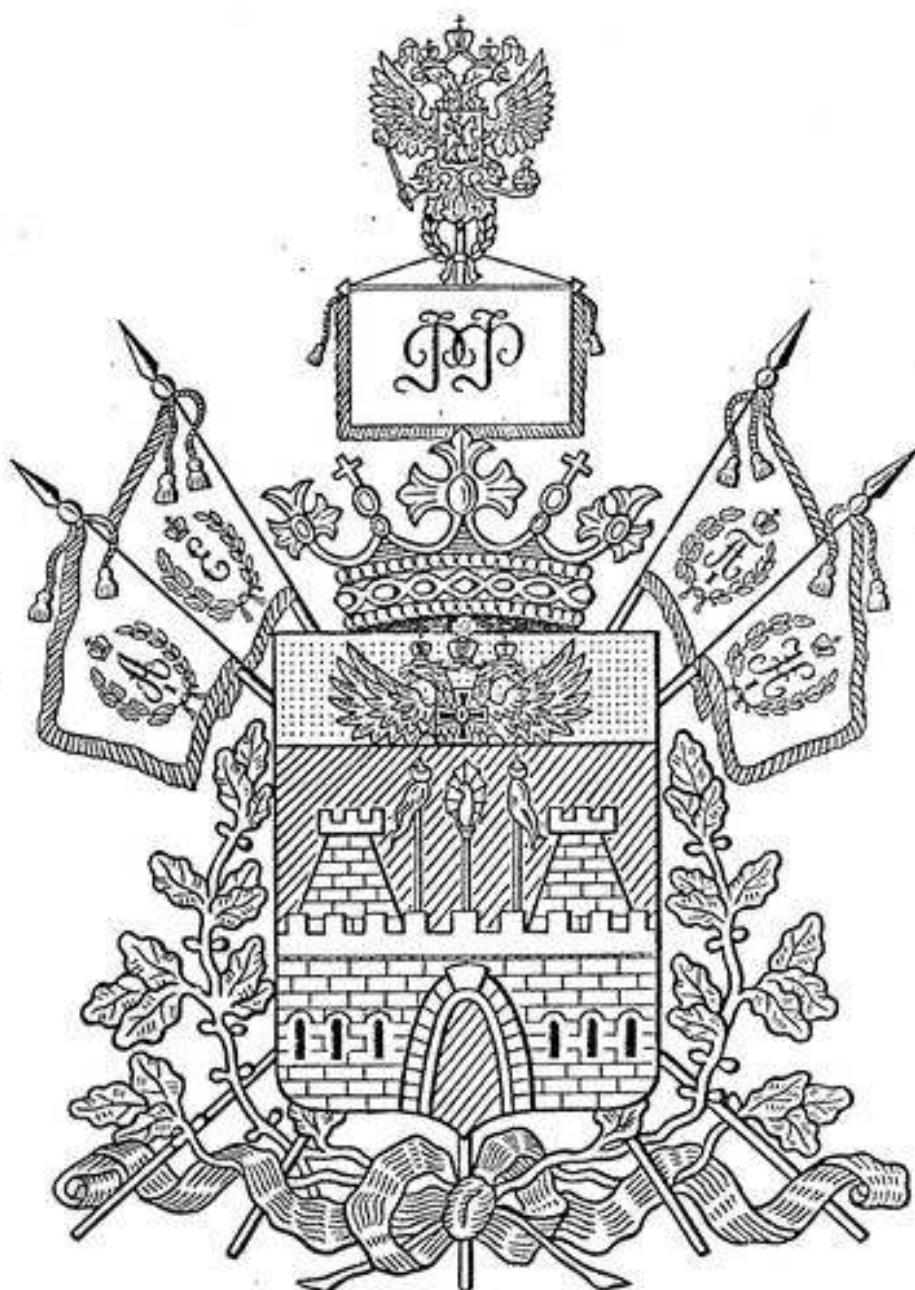

vexilotogie

102

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

vexilotogie

102

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

Michail Vladimirovič Revnivcev

VLAJKY A ZNAKY KRAJŮ, OBLASTÍ A AUTONOMNÍCH OKRUHŮ RUSKA (1. část)

Kromě republik existujících v rámci Ruské federace, o jejichž vlajkách a znacích referujeme pravidelně ve *Vexilotogii*, je Ruská federace tvořena i 6 kraji, 49 oblastmi, Židovskou autonomní oblastí a 10 autonomními okruhy, které jsou podle článku 65 Ústavy Ruské federace - stejně jako republiky - rovnoprávnými subjekty federace. Formálně se liší od republik tím, že se v republikách volí prezidenti a jejich základní zákon je označován jako ústava, zatímco v ostatních subjektech Ruské federace jsou voleni představitelé administrativy nebo gubernátoři a jejich základní zákon se nazývá statut (rusky "ustav"). Podle článku 66.5 ruské ústavy může být změněn status subjektu po vzájemné dohodě federálních vládních orgánů Ruské federace a vládních orgánů subjektu, což znamená, že kraj, oblast nebo autonomní okruh mohou získat status republiky a naopak republika může získat status oblasti.

V současné době neexistuje rozdíl mezi kraji a oblastmi. Do r. 1991 se kraji nazývaly územně správní jednotky, v jejichž rámci existovaly autonomní oblasti (do přijetí Ústavy z r. 1936 i autonomní republiky). Nyní pouze v rámci Chabarovského kraje existuje Židovská autonomní oblast a všechny ostatní kraje si tradičně ponechávají název kraj. Devět autonomních okruhů (kromě Čukotského autonomního okruhu, který se vydělil z Magadanské oblasti a je přímo podřízen federálním vládním orgánům) existuje v rámci kraje a oblasti na základě vzájemné dohody. Představitelé výkonné vlády (prezidenti republik, hlavy administrativy a gubernátoři) a představitelé zákonodárné vlády (předsedové Státních shromáždění, Zákonodárných shromáždění, oblastních a krajových dum, suglanů okruhů apod.) se podle svého postavení zúčastňují zasedání Rady Federace, horní sněmovny.

Tento článek bude vycházet na pokračování, tak jak jednotlivé subjekty Ruské federace budou přijímat své symboly.

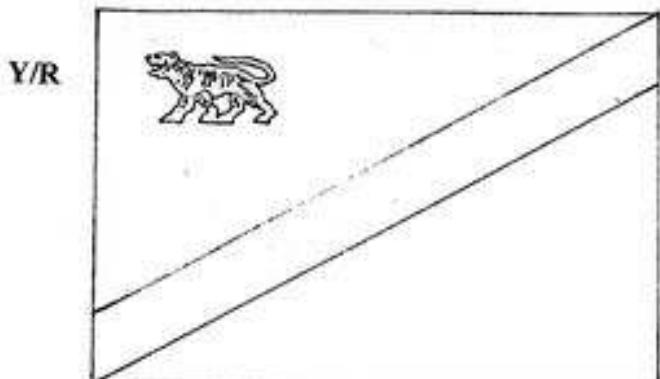
Přímořský kraj

Dne 29. května 1995 gubernátor Přímořského kraje Je. Nazdratenko svým usnesením č. 283 "O schválení

Obr. 1

vyobrazení znaku Přímořského kraje" a č. 284 "O schválení vyobrazení vlajky Přímořského kraje" potvrdil usnesení č. 24 "O schválení Nařízení o znaku Přímořského kraje" a č. 25 "O schválení Nařízení o vlajce Přímořského kraje", která přijala Duma Přímořského kraje 22. února 1995.

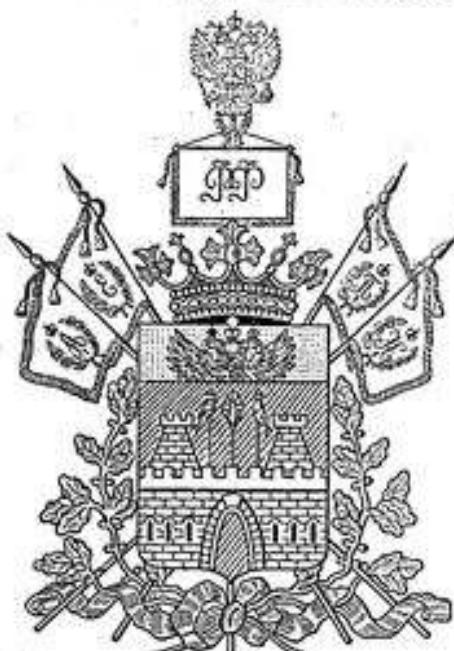

Obr. 2

Vlajka Přímořského kraje je rozdělena bílým šikmým pruhem na dvě stejně velká trojúhelníková pole, horní je červené, dolní světle modré. V horním rohu u žerdi je zlatý, černě pruhovaný tygr ussurijský (obr. 2). Poměr šířky k délce vlajky je 2:3. Autorem vlajky je Viktor Alexandrovič Obertas (1).

Na barevné kresbě vlajky, jež je přílohou k usnesení č. 25 z 22. února 1995 Dumy Přímořského kraje, je výška figury tygra rovna šířce bílého šikmého pruhu na žerdovém i vlajícím okraji a odpovídá 1/5 šířky vlajky. V usnesení gubernátora Přímořského kraje č. 284 z 29. května 1995 šířka bílého šikmého pruhu nadále odpovídá 1/5 šířky vlajky, tygr je však vyšší (1/4 šířky vlajky). (2)

Zelený štít se zlatým tygrem ussurijským s černými pruhy jako znak Vladivostoku udělil car Alexandra III. 28. (16.) března 1883 (3). Modrý ondřejský kříž užity na znaku Přímořského kraje symbolizuje region jako hlavní námořní základnu Tichooceánské ruské flotily (válečné lodi od r. 1992 užívají bílý list s modrým ondřejským křížem). Vlajka a znak kraje jsou velmi oblíbené a často se užívají, jak dokumentují televizní reportáže z Přímořského kraje.

Obr. 3

V souladu s výše uvedenými předpisy je znak Přímořského kraje tvořen zeleným štítem, na němž je široký modrý ondřejský kříž, dotýkající se rameny okrajů štítu. V dolní části štítu je přes kříž položen doprava (heraldicky) kráčející zlatý tygr ussurijský, který má černé pruhy (obr. 1). Autory znaku jsou V.S. Baženov, V.V. Anikejev, V. I. Kandyba, V.A. Obertas, G.V. Prichod'ko a K.I. Šebeko.

Krasnodarský kraj

Dne 5. května 1995 podepsal představitel administrativy Krasnodarského kraje na základě usnesení č. 43-p zákon č.5-KZ (KZ je zkratka pro krajský zákon - M.R.) "O symbolech Krasnodarského kraje", který přijalo zákonodárné shromázdění 24. března 1995 (4).

Znak Krasnodarského kraje je popsán v článku 1 zákona a téměř úplně se shoduje s popisem znaku Kubánské oblasti Ruské říše, který udělil Alexander II. 31. ledna 1874. Bohužel již v té době popis zcela neodpovídal skutečné podobě znaku a nový popis množství nepřesnosti ještě zvýšil. Za správnější pokládáme barevné vyobrazení znaku. Jeho oficiální popis zní: v zeleném štítu je zlatá zubatá hradba se dvěma kulatými věžemi, která má otevřená vrata a černé střílny. Nad hradbou je zlatý pernáč (symbol vlády kozáckého atamana - M.R.) mezi dvěma stříbrnými bunčuky se zlatými hrotami na zlatých

kopišťích. Ve zlaté horní části štítu je pod třemi korunami ze státního znaku Ruské federace horní část zlatého orla s černým kavkazským křížem na hrudi. Štít je ozdoben starou carskou korunou, nad niž je vztyčena standarta s makovicí v podobě zlatého vavřinového věnce korunovaného zlatým orlem s moskevským štítkem na hrudi ze státního znaku Ruské federace. List standarty je modrý se zlatými třásněmi, ve středu má monogram RF (Ruská federace - M.R.). Zprava i zleva je štít obklopen věncem zlatých dubových ratolestí, převázaných červenou stuhou. Za štítem jsou 4 modré prapory se zlatými třásněmi a zlatými monogramy carevný Jekatériny II., cara Pavla I., Alexandra I. a Nikolaje I., obklopené zlatými dubovými a vavřinovými věnci.

Na znaku Kubánské oblasti z r. 1874 se kreslil v horní zlaté části znaku černý orel (tj. malý státní znak Ruské říše - M.R.) se zlatým kavkazským křížem na hrudi. Kříž "Za službu na Kavkazu" byl zaveden carem Alexandrem II. v roce 1864, aby mohli být vyznamenáni účastníci Kavkazské války v letech 1817 až 1859, měl dva zkřížené meče z pozlaceného stříbra (do systému řádu Ruské říše se však nezačleňoval a přirovnával se k medailím). Na hlavní standartě znaku Kubánské oblasti z r. 1874 se zobrazovaly zlaté iniciály cara Alexandra II. Osvoboditele.

Podle článku 2 zákona "O symbolech Krasnodarského kraje" se znak může reprodukovat v jednobarevné variantě, konkrétně se jedná o zlatou kresbu s černou konturou (obr. 3). Podle očitého svědka (5) je znak v barevném provedení vidět pouze v sále, kde zasedá zákonodárné shromáždění Krasnodarského kraje, a v publikacích. Na úředních tabulích organizací, ve výlohách obchodů, na dopravních prostředcích policie se užívá pouze zlatý znak s černou konturou.

Vlajka je popsána v článku 7 zákona. Má tři nestejně široké vodorovné pruhy v poměru 1:2:1. Horní je modrý, prostřední malinově červený a dolní zelený. Ve středu vlajky je znak Krasnodarského kraje v jednobarevném (zlatém) provedení. Poměr šířky k délce je 2:3 (obr.4).

I vlajka Krasnodarského kraje má své historické předchůdce. V letech 1792 a 1793 bylo totiž k řece Kubáň vysláno Černomořské kozácké vojsko, v němž převládali etničtí Ukrajinci, v

Obr. 4

letech 1858 až 1870 došlo k masovému přesídlení Ukrajinců z Ukrajiny do Kubánské oblasti, takže v roce 1917 80 procent obyvatel zde bylo ukrajinské národnosti. V listopadu 1917 vyhlásila Kubánská zákonodárná rada a Kubánská krajská vláda nezávislost na sovětském Rusku a požádala vládu Ukrajinské lidové republiky o včlenění Kubánské oblasti v její rámec. V Jekatěrinodaru byly při té příležitosti vyvěšeny žlutomodré ukrajinské vlajky (6). Dne 14. března 1918 rudé oddíly Kubánského sovětu kozáckých, rolnických a vojenských zástupců obsadili Jekatěrinodar a koncem března celou Kubánskou oblast. Dne 16. dubna 1918 byla vyhlášena pod rudým praporem Kubánská sovětská republika v rámci sovětského Ruska. Členové Kubánské zákonodárné rady a kubánské vlády uprchli na území Velkého donského vojska, kde 17. března 1918 uzavřeli dohodu o společném boji proti sovětské vládě s generálem Kornilovem. Když dobrovolnická armáda vedená A. I. Denikinem začala postupovat v květnu 1918, Kubánská sovětská republika se 30. května 1918 spojila s Černomořskou sovětskou republikou (vytvořenou na území Černomořské gubernie 8.12.1917) v Kubánsko-černomořskou sovětskou republiku v rámci RSFSR. Dne 7. července 1918 v Jekatěrinodaru vyhlásil 1. sjezd sovětů Severního Kavkazu spojení Kubánsko-černomořské sovětské republiky se Stavropolskou sovětskou republikou (vytvořenou 14.1.1918 na území Stavropolské gubernie) v

Severokavkazskou sovětskou republiku v rámci RSFSR. Všechny dříve uvedené sovětské republiky užívaly rudé prapory, ale neměly své znaky.

Po čtyřech měsících ustavičných bojů bylo celé území Severního Kavkazu v prosinci 1918 obsazeno oddíly bílé dobrovolnické armády užívající bílomodročervené prapory. Dne 2. prosince 1918 obnovila v Jekatěrinodaru svou činnost Kubánská zákonodárná rada a Kubánská krajská vláda L.L. Byče. Vyvěšení ukrajinských praporů v přítomnosti ruské bílé armády nebylo možné a podle vzoru Velkého donského vojska byla 5. prosince 1918 přijata "národní kubánská vlajka". Tvořil ji široký vodorovný malinově červený pruh mezi úzkým modrým a zeleným proužkem. Plukovník A.P. Filimonov, který byl v té době polním atamanem Kubánského kozáckého vojska, ve svých vzpomínkách uvedl, že modrý pruh symbolizoval Černé moře a řeku Kubáň, malinově červený byl tradiční barvou ukrajinského záporožského kozáckého vojska v 18. století a zelený pruh značil muslimské horské národy (7).

Kubánská krajská vláda se později rozštěpila na tři frakce. První, velkou, ukrajinskou, vedl L.L. Byč a usiloval o spojení Kubáně s Ukrajinskou lidovou republikou v jednotný ukrajinský stát. Druhá byla nezávislá a jejím cílem bylo vytvořit Kubánský stát, nezávislý na Rusku bez ohledu na to, jaké politické zřízení by v Rusku panovalo. Třetí frakce podporovala heslo A.I. Denikina o "jednotném a nedělitelném Rusku". Ten byl v tu dobu hlavním velitelem ozbrojených sil jihu Ruska, nepřátelsky se stavěl k pokusům kubánské vlády spojit se s Ukrajinou nebo vytvořit nezávislý kubánský stát a měl značnou averzi vůči národní kubánské vlajce (8). Číše trpělivosti přetekla Denikinovi poté, když se delegace Kubánské rady a kubánské vlády zúčastnila Pařížské mírové konference v r. 1919, kde se L.L. Byč domáhal mezinárodního uznání nezávislosti "Kubánského ukrajinského státu" a práva na sjednocení s Ukrajinou. V Paříži byla dokonce podepsána dohoda kubánské vlády s delegací Horské republiky o vytvoření federace a vzájemné pomoci jak proti rudým, tak i bílým ruským vojskům. Když se delegace vrátila z Paříže do Jekatěrinodaru, byli všichni členové kubánské vlády zavřeni.

Kubánská zákonodárná rada poté zvolila novou kubánskou vládu, která byla loajální k ruské politice A. I. Denikina. Ten však byl nucen přistoupit ke kompromisu, protože dobrovolnická armáda ozbrojených sil jihu Ruska byla v té době tvořena již ze 70 procent kubánskými kozáky - Ukrajinci. Kavkazská armáda ozbrojených sil jihu Ruska byla přejmenována na Kubánskou armádu a podřízena kubánské vládě. Dne 21. listopadu 1919 byla kubánská modro-malinově červeno-zelená vlajka oficiálně schválena (9).

Na jaře 1920 došlo k ofenzivě Rudé armády, Kubánská zákonodárná rada a Kubánská krajská vláda společně s částí ozbrojených sil jihu Ruska uprchla na Krym, kde se 1. května 1920 rozpustila.

Chabarovský kraj

Dne 6. června 1994 byla vyhodnocena soutěž na vlajku a znak Chabarovského kraje. Dne 14. července 1994 představitel administrativy Chabarovského kraje svým usnesením č. 352 nazvaným "O schválení Nařízení o vlajce a znaku Chabarovského kraje - subjektu Ruské federace" schválil "Nařízení o vlajce Chabarovského kraje" a "Nařízení o znaku Chabarovského kraje" a zaslal je k projednání do Chabarovské krajské dumy. Oba symboly se měly začít užívat od 1. září 1994. Dne 28. července 1994 představitel administrativy Chabarovského kraje svým rozhodnutím č. 66-A schválil usnesení č. 66 "O nařízeních o vlajce a znaku Chabarovského kraje", který schválila duma v tentýž den (10).

Vzhledem k tomu, že jsou symboly v nařízeních popsány neheraldicky a nevexilologicky, neuvádime jejich doslovné znění a při jejich popisu vycházíme i z barevných vyobrazení. Znak (obr.5) tvoří stříbrný štit (8:9) s černým medvědem se stříbrným trojúhelníkem na hrudi (*Ursus torquatus*), jenž sedí na zadních tlapách a drží v předních tlapách znak Chabarovska. Medvěd má otevřenou tlamu, červené oči i jazyk a jeho hlava je pootočena heraldicky napravo. Chabarovský znak je tvořen dvakrát polceným štítem, přičemž všechny jeho části jsou stejně

široké a jsou zbarveny červeně, stříbrně a modře. Na krajní červené části stojí na zadních tlapách černý medvěd se stříbrným trojúhelníkem na hrudi a je obrácen heraldicky doleva. Na krajní modré části je přirozeně zbarvený tygr ussurijský (*Panthera tigris*), stojí na zadních tlapách, ocas má volně spuštěný a je obrácen heraldicky doprava. Obě zvířata drží svými předními tlapami štit ozdobený korunou ze tří věží a položený na stříbrný kůl. Štit je zlatý a nese modrý převrácený vidlicový kříž. V hrotu štítu mezi dvěma rameny kříže je červený losos (*Oncorhynchus gorbuscha*), pravý roh štítu je stříbrný s modrým kůlem mezi dvěma černými sopkami, z nichž šlehalo červené plameny. Pod zlatým štítem je na stříbrném kůlu černý letopočet 1858, což je rok, kdy Amurské kozácké vojsko založilo stanici Chabarovka, jež byla v roce 1880 přeměněna v město Chabarovsk.

Tvrzení, že medvěd drží *historický chabarovský znak* uvedené v nařízení, je vyloženě nesprávné. Jedná se totiž o chabarovský znak schválený 13. srpna 1991 usnesením Prezidia chabarovského městského Sovětu lidových poslanců podle návrhu S.N.Loginova (11).

V r. 1856 byla vytvořena Přimořská oblast s hlavním střediskem v Nikolajevsku (nazývaným od r. 1926 Nikolajevsk na Amuru), podléhající Amurskému kozáckému vojsku (vytvořenému v polovině 19. století z kozáků Donského kozáckého vojska). Dne 5. července 1878 byl schválen znak Přimořské oblasti, jenž byl současně i nikolajevským městským znakem. Tvořil jej dvakrát polcený stříbrný štit s modrým kůlem. Ve stříbrných krajních částech bylo po jedné černé sopce, z níž šlehalo červené plameny. Štit zdobila zlatá historická carská koruna a věnec ze zlatých dubových listů, převinutý červenou stuhou z Řádu svatého kněze Alexandra Něvského (obr. 6). Poté, co v roce 1880 získala stanice Chabarovka postavení města a byla přejmenována na Chabarovsk, přestěhovaly se do ní z Nikolajevska úřady. Podle tehdejších pravidel se stal znak Přimořské oblasti zároveň znakem Chabarovska. Na návrh A.V.Pljusnina udělil car Nikolaj II. 1. února 1912 městu Chabarovsk nový znak (znak Přimořské oblasti se užíval nadále). Znak byl popsán jako zlatý štit s převráceným vidlicovým modrým křížem. V jeho patě byla červená ryba, v pravém rohu znak Přimořské oblasti. Štit zdobila stříbrná koruna tvořená třemi věžemi a obklopovaly ho dva zlaté klasy spojené červenou alexandrovskou stuhou (obr. 7) (12). I v popisu tohoto znaku došlo k chybě, protože podle carských heraldických pravidel z r. 1857 měla být koruna zlatá, jednalo se totiž o znak centra oblasti a nikoliv újezdu.

V souladu s textem nařízení a barevnou kresbou má vlajka Chabarovského kraje dva vodorovné pruhy, bílý a světle modrý. U žerdi je tmavě zelený

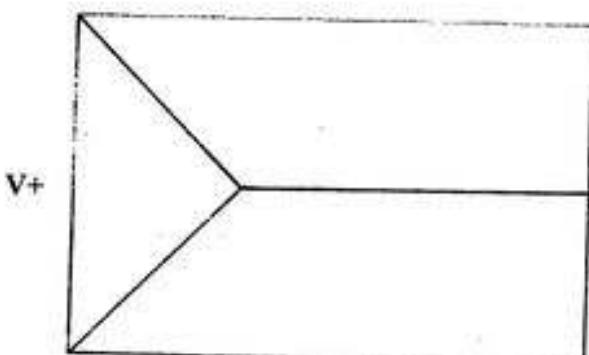
Obr. 5

Obr. 6

Obr. 7

Obr. 8

V souladu s textem nařízení a barevnou kresbou má vlajka Chabarovského kraje dva vodorovné pruhy, bílý a světle modrý. U žerdi je tmavě zelený rovnoramenný trojúhelník s vrcholem pravého úhlu na vodorovné ose vlajky. Poměr šířky k délce vlajky je 2:3 (obr. 8).

B- Autorem vlajky i znaku Chabarovského kraje je S.N.Loginov (13). Ten původně předpokládal, že poměr stran vlajky bude 1:2, avšak "Nařízení o vlajce Chabarovského kraje" stanovilo poměr jako 2:3. Bílá

symbolizuje čistotu úmyslů obyvatel kraje, klidné nebe, čistotu a dobrotu. Modrá značí řeky a jezera, Ochotské moře, krásu a vznešenosť. Zelená vyjadřuje jedinečnou floru a faunu kraje, nekonečnou rozlohu tajgy, naději, radost a hojnost.

Stoje za to se zmínit, že se i tato vlajka mohla inspirovat historickým symbolem, který však S.N.Loginov patrně neznal. Podle profesora W. Tremického, Ukrajince žijícího v USA, existoval v letech 1917 až 1918 Ukrajinský dálněvýchodní sekretariát, který usiloval o vytvoření nezávislého Ukrajinského dálněvýchodního státu (tzv. Zelené Ukrajiny) na území Amurské, Přimořské a Sachalinské oblasti. V těchto oblastech totiž v té době 40 až 60 procent obyvatel byli Ukrajinci. Jednou z variant vlajky toho "státu" byla vlajka se zeleným trojúhelníkem u žerdi a dvěma vodorovnými pruhy, modrým a žlutým (14).

Tjumeňská oblast

Dne 24. května 1995 podepsal představitel administrativy Tjumeňské oblasti L. Ju. Rokeckij zákon Tjumeňské oblasti č. 4 "O znaku a vlajce Tjumeňské oblasti", přijatý stejnojmenným usnesením č. 178 Tjumeňské oblasti dne 11. května 1995.

Obr. 9

ornamentu severských národů této oblasti. Svým tvarem připomíná koruna parohy jelena severního (*Rangifer tarandus*). Pod štítem se sobolové opírají o zlatou stuhu s černým nápisem "Tjumeňská oblast" v ruštině (tvar písmen má staroruskou podobu). Autorem znaku je A.V. Něskorov a S.A. Zdanovskij.

Vlajka Tjumeňské oblasti (obr. 10) má tři stejně široké vodorovné pruhy, bílý, tmavě modrý a zelený. Od žerdi sahá červený rovnoramenný trojúhelník do jedné třetiny délky vlajky. Na vodorovné ose prostředního pruhu leží tři stylizované koruny ve tvaru národního elementu severských národů této oblasti, připomínající jelení parohy. Koruna, která je nejbližší k žerdi, je stříbrná a má široký zlatý (žlutý) lem (podobně jako na znaku), zbylé dvě koruny jsou celé zlaté (žluté). Poměr šířky k délce vlajky je 2:3.

Základem vlajky se stal jak společný návrh A.V.Něskorova a S.A. Zdanovského, tak i návrh B.A. Tregubova, které soutěžní komise doporučila doplnit třemi stylizovanými korunami. Celkem přišlo do soutěže 85 návrhů vlajky a 93 návrhů znaku ze sedmi měst a dvou rajonů (15).

Dva sobolové, stojící na zadních končetinách a držící korunu, doplněné lukem a dvěma zkříženými šípy, se užívali na pečetích ruských hejtmanů v sibiřských městech od 17. století. Později se kladli na stříbrný štit, a vytvářeli tak "titulární znak" "Sibiřského carství" (16). Ten byl součástí velkého státního znaku z let 1800, 1856 a z období 1882-1917, středního státního znaku z r. 1856 a 1883-1917 a malého státního znaku Ruské říše z let 1698-1725, 1856 a 1883-1917 (17). Vlajka obsahuje v sobě barvy bílomodročervené ruské vlajky, komunistické rudé vlajky a bilozelené vlajky sibiřských oblastníků 19. a 20. století. Červená symbolizuje život, silu, krásu, jednotu, statečnost, bratrství. Bílá značí mír, čistotu, pravdu, ušlechtilost a dokonalost. Modrá je symbolem nebe, věrnosti, mravnosti a vznešenosti úmyslů. Zelená připomíná obnovu, naději a mladost. Zlatá vyjadřuje bohatství, hojnost, rozkvět a moudrost.

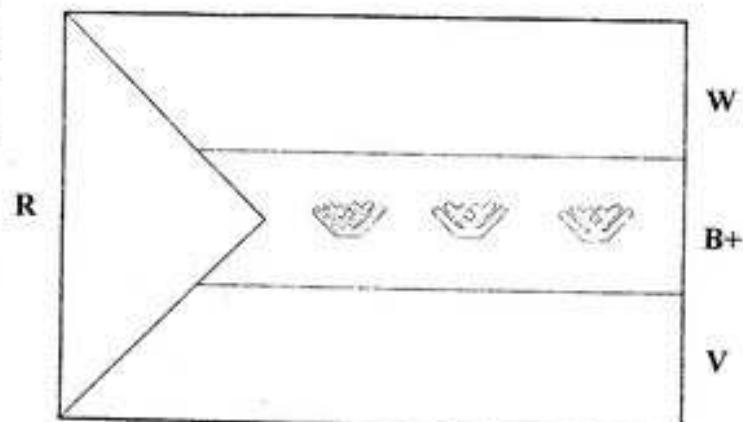
Barvy vlajky rovněž vyjadřují skutečnost, že Tjumeňská oblast je pokryta 7 až 9 měsíců v roce sněhem (bílá) a je krajem řek a jezer (modrá) i hustých lesů a polí (zelená). Modrá a bílá jsou barvami pravoslaví, zelená a bílá islámu, bílá, modrá a červená barvami náboženství, které vyznávají menšinové národnosti oblasti.

Tři koruny značí tři subjekty Ruské federace: Tjumeňskou oblast, Chantsko-mansijský autonomní okruh a Jamalskoněcký autonomní okruh.

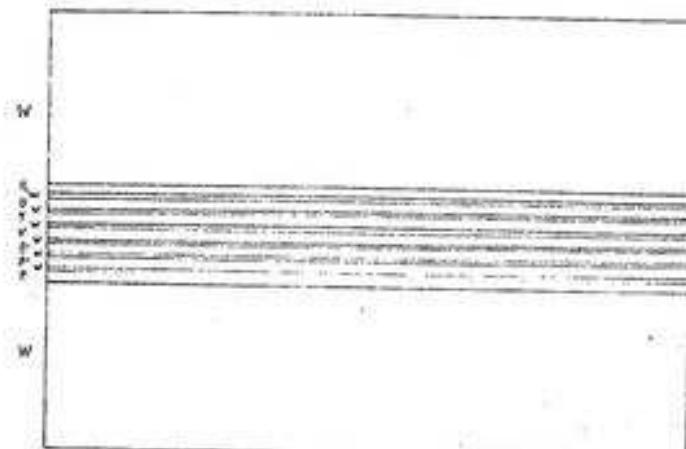
Podle očitých svědků i oficiálních zdrojů existuje vlajka Tjumeňské oblasti pouze v několika exemplářích a vyvěšuje se jen na administrativních budovách v Tjumeni. Na území Jamalskoněckého a Chantsko-mansijského okruhu se neužívá vůbec. Při rozhovoru představitele administrativy Tjumeňské oblasti v televizi (18) se zdálo, že všechny tři koruny na vlajce jsou celé žluté.

Židovská autonomní oblast

Tato oblast existuje v rámci Chabarovského kraje, je však samostatným subjektem Ruské federace. Je pojmenovaná po Židech,

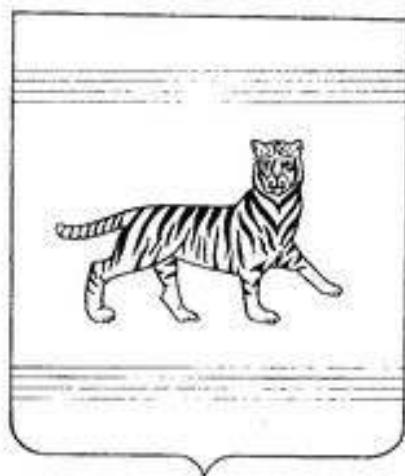
Obr. 10

Obr. 11

kteří zde tvoří jen 5,3 procent všech obyvatel. Od 1. října 1996 má vlastní symboly. Dne 31. července 1996 totiž představitel administrativy podepsal zákon č. 18-oz (OZ značí zákon oblasti - pozn. M.R.) "O státních symbolech Židovské autonomní oblasti, který ve stejný den přijalo Zákonodárné shromáždění lidových poslanců této oblasti usnesením č. 59-3 (19).

Popis vlajky je v článku 2 zákona tak nepřesný, že pro jeho pochopení je nutné mít její kresbu. Vlajka (obr. 11) je bílá a ve středu nese vodorovný pruh obsahující barvy duhy: červenou, oranžovou, žlutou, zelenou, světle modrou, tmavě modrou a fialovou. Těmito barvami jsou vybarveny úzké vodorovné proužky (každý o šířce 1/40 šířky vlajky), jež jsou od sebe odděleny šesti úzkými bílými proužky (každý o šířce 1/120 šířky vlajky). Poměr šířky k délce vlajky je 2:3. Vlajku navrhl Alexandr Dmitrijevič Valjájev.

Obr. 12

židovské obyvatelstvo. Tyto pruhy se totiž vyskytují na židovských bohoslužebných látkách, které se staly základem izraelské vlajky i vlajky sionistického hnutí, přijaté na kongresu v Basileji v r. 1897 (20).

Obr. 13

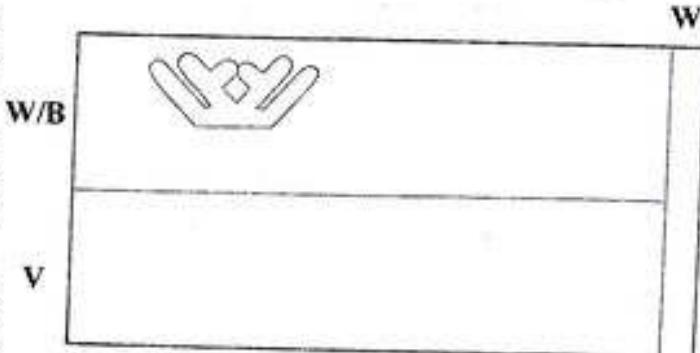
červeného štítu. Zprava i zleva je červený štit obklopen cedrovou větví (Pinus cembra) tmavě zelené barvy. Větévky jsou převázány modrou stuhou se stříbrným nápisem Jugra v ruštině a se stylizovaným staroruským písmem (22).

Vlajka Chantsko-mansijského autonomního okruhu (obr. 14) má dva vodorovné pruhy, modrý a zelený, a svislý úzký bílý pruh o šířce 1/20 délky vlajky ve vlající části. Na modrém pruhu u žerdi je bílá stylizovaná koruna ve tvaru národního ornamentu, připomínající parohy jelena severního (Rangifer tarandus). Vzdálenost od žerdi do geometrického středu stylizované koruny se rovná 1/4 délky vlajky. Poměr šířky k délce vlajky je 1:2 (23).

(Přeložil ing. A. Brožek)

Poznámky:

- (1) Informace o vlajce a znaku laskavě poskytl vedoucí aparátu Dumy S. Šerstjuk dopisem č. 06-12-1224 ze 14. listopadu 1995.
- (2) Kresbu reprodukujeme podle Nařízení Dumy Přímořského kraje č. 25 z 22.2.1995, protože pouze to měl autor článku k dispozici.
- (3) P.P. von Vinkler: Gerby gorodov, gubernij, oblastej i posadov Rossiijskoj Imperii, vnesenyye v Polnoye Sobranije Zakonov s 1649 do 1900. Sankt-Peterburg 1900, s. 32.
- (4) Xerokopie legislativních textů včetně barevných kreseb symbolů zaslal autoru článku G.N. Porošin dopisem č. 18/282 ze 17. 10. 1995.
- (5) D.N. Kulinič, člen-dopisovatel z Krasnodaru.
- (6) A.P. Filimonov: Razgrom Kubanskoy Rady. In: G.V. Gessen: Archiv Russkoj Revoljucii. Dil V., Berlin 1922 (faksimilní reprint Moskva 1991), s. 318.
- (7) A.P. Filimonov, op. cit., W. Tremický: Flags of non-Russian peoples under Soviet rule, The Flag Bulletin, 8, č. 3, s. 91, 93, 125.
- (8) A.P. Filimonov, op. cit., s. 330. P.N. Krasnov: Vsevelikoje Vojsko Donskoje. In: G.V. Gessen: Archiv Russkoj Revoljucii. Dil V., Berlin 1922, s. 256.
- (9) A.P. Filimonov, op. cit., s. 334.
- (10) Xerokopie autentických textů zákonodárných aktů Chabarovského kraje s barevnými přílohami vyobrazení vlajky a znaku laskavě zaslala autoru tohoto článku mistropředsedkyně Chabarovské krajské dumy Z. F. Sofrinová dopisem č. 2-12/707 z 29.6.1995 a č. 2-2/1209 z 15.11.1996.
- (11) I.S. Smetannikov: Rossija vozroždajetsja gerbami. Gerboved, 1994, č. 1-2 (5-6), s. 89-90.
- (12) L.I. Kandaurov: Staryje gerby Primorskoy oblasti. Vestnik heraldista, 1991, č. 1 (4), s. 5.
- (13) Podle novinových výstřížků, jejichž obsah nám laskavě sdělil A.N. Basov, Sergej Loginov do soutěže předložil kromě vítězných návrhů i dva další návrhy vlajky. Na jednom byl list rozdělen na tři pole, bílé, zelené a světle modré, a nesl ve středu okřídleného tygra. Na dalším byly dva vodorovné pruhy, světle modrý a zelený, a změnšený ruský znak v kantonu.
- (14) W. Tremický, op. cit., s. 133-134.
- (15) Informace o symbolech Tjumeníské oblasti poskytl autoru článku dopisem č. 1/142-6 z 22.4.1996 mistropředseda dumy V.N. Tretjakov, který byl zároveň předsedou soutěžní komise.
- (16) Sibiřské carství sice nikdy v Rusku neexistovalo, avšak poté, co Jermakovi kozaci rozvrátili v roce 1598 Sibiřský chanát, ruští carové přijali m.j. titul "Sibiřský car...".
- (17) V. Lebeděv: Deržavnij orjol Rossii, Moskva 1995, s. 101-121.
- (18) Televizní noviny "Vesti" vysílané 10. ledna 1996 v 18 hodin.
- (19) Xerokopie autentických textů zákonodárných aktů Židovské autonomní oblasti s barevnými xerokopiemi vyobrazení vlajky a znaku laskavě zaslala autoru tohoto článku vedoucí kanceláře shromáždění L.A. Parminová dopisem č. 133-3S z 21. 10. 1996.
- (20) K.A. Ivanov: Flagi gosudarstv mira, Moskva 1971, s. 126.
- (21) Za poskytnutí materiálů o symbolech Chantsko-mansijského autonomního okruhu v dopise č. 5080 z 13.10.1995 děkuje autor článku T.V. Zapevalinové, vedoucí oddělení státu a práva dumy.
- (22) Jugrou nebo Ugrou je nazýváno území Chantsko-mansijského okruhu v ruských letopisech z 12. století. Z tohoto slova se odvozuje označení Maďarů a Maďarska. Chantové a Mansové jsou z části asimilovanými národnostmi maďarského etnika, které odešlo do Panonie a vytvořilo tam maďarský stát.
- (23) V televizní reportáži "Novosti" z 16.12.1995 ve 23.00 hodin, natočené v Chanty-Mansijsku vlály vedle sebe ruská vlajka a vlajka autonomního okruhu. Obě měly poměr stran 2:3, stylizovaná koruna nebyla bílá, ale stříbrná.

Obr. 14

M. V. Revnivtsev publishes the first part of his article about flags and arms of the Russian provinces (krai), regions (oblast) and autonomous districts (okrug). He brings the information about symbols of Primorye (Littoral) province, Krasnodar province, Khabarovsk province, Tyumen region, Jewish autonomous region and Khanty-Mansi autonomous district. The author calls the reader's attention to some inaccuracies in the description of the Krasnodar province arms that correspond to the arms of Kuban region granted on 31 January 1876 by tsar

Alexander II. He has mentioned the predecessors of the Krasnodar province flag, as well. So called "national flag of Kuban" adopted on 5 December 1918 had a wide amaran (red) stripe between narrow blue and green ones. According to Colonel A.P. Filimonov who was a field ataman of the Kuban Cossack army at that period, the blue stripe symbolized Black Sea and the Kuban River. The amaran colour (like raspberry juice) was traditional one belonging to Zaporizya Cossack army in the 18th century. The green stripe represented Moslem nations living on the territory of Kuban. The author criticizes the official description of the Khabarovsk province arms, too. The description contains the untrue sentence saying that the bear holds ancient arms of Khabarovsk although the arms were approved by the Presidency of the Khabarovsk Municipal Soviet of the People's Representatives only on 13 August 1991. His conclusion is supported by a picture of the Primorye province coat of arms approved on 5 July 1878 (Fig. 6) and those of the City of Khabarovsk dated 1 February 1912 (Fig. 7). The flag of Tyumen region is interesting, too. According to the description and to the official illustration (Fig. 10) the crown closest to the hoist should be silver (white) with a wide golden (yellow) edge. The remaining two crown are golden (yellow) completely. When the official of the Tyumen region administration was interviewed in the television on 10 January 1996 it seemed that all three crowns on a displayed flag were golden (yellow). Their number reminds three subjects of the Russian Federation: Tyumen region, Khanty-Mansi autonomous district and Yamalo-Nenets autonomous district.

JAK JSME ZAKLÁDALI VEXILOLOGICKÝ KLUB

Pro každého z nás, kteří jsme se 20. listopadu 1971 sešli na poradě přípravného výboru Vexilogického klubu, budou asi klubovní začátky spojeny s jinými vzpominkami. Pro mne osobně s některým z podzimních dnů roku 1970, kdy jsem byl jako čerstvý vysokoškolák ubytován na strahovské koleji. Toho dne jsem si koupil v Polském kulturním středisku knihu A. Bonasewicze Godla i flagi świata a v jedné z pražských knihoven jsem objevil nejnovější vydání Brockhausovy encyklopedie s vlajkovou přílohou a s informacemi, že v zahraničí vychází The Flag Bulletin a zpravodaje národních vexilogických společnosti. To mě povzbudilo k tomu, abych zajel na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy za dr. L. Muchou. V té době jsem se totiž už zabýval vexilogií, uchovával jsem článek o sběrateli vlajek J. Hlaváčkovi a měl jsem prostudované články ing. J. Česáka a dr. L. Muchy z časopisu Lidé a země. Neznal jsem však adresy autorů, pouze jsem si pamatoval, že na konci jednoho z článků dr. L. Muchy bylo uvedeno místo jeho pracoviště, a tam jsem tehdy zamířil.

Na fakultě nebylo těžké najít pracovnu dr. L. Muchy a měl jsem to štěstí, že dr. L. Mucha byl v tu dobu přítomen. Přivítav mne přivítal a chvíli jsme si povidali. Ukázal jsem mu polskou vexilogickou knihu i náčrty nových vlajek z německé encyklopedie a vyslovil přání, abyhom i u nás měli vexilogickou společnost. Její schůzky by mohly sloužit například na výměnu informací o nových vlajkách. Dr. L. Mucha viděl přínos společnosti ve vydávání zpravodaje, takže by nemusel psát dopisy se stejnou odpovědi českým zájemcům o vlajky. Zároveň připomněl, že současná doba příliš nepřeje zakládání společnosti, a zmínil se o neúspěšném pokusu Poláka Jana Millera vytvořit středoevropskou vexilogickou společnost. Na závěr jsme se dohodli na další schůzce, na niž mi dá adresy vexilogů, s kterými si dopisuje, abych se s nimi mohl seznámit.

Během následujících měsíců jsem navštívil ing. P. Hlaváčka a dr. Zb. Svobodu. Po delším pátrání jsem získal novou adresu dnes již nežijícího J. Hlaváčka a seznámil se s jeho rozsáhlou sbírkou. Začal jsem si dopisovat s ing. J. Česákem, O. Černým, J. Janušem, V. Kalivodou a B. Maškem. Poznal jsem také dva vexilogovy, kteří se v pozdějších letech stali pro chod klubu

nepostradatelní: J. Martykána a P. Fojtka. Prvně jmenovaný v té době končil studium na Vysoké škole ekonomické a P. Fojtík začal studovat na pražském gymnáziu.

Z rozhovorů a dopisů vyplynul značný zájem o členství ve vexilogické společnosti, někteří dokonce přislíbili větší zapojení do jejího vedení. Zpočátku jsme uvažovali o vytvoření sekce v některé z heraldických společností nebo v Klubu sběratelů kuriozit, jehož členy již někteří z nás byli. Ing. J. Česák navrhoval ustavit klub při Městském výboru České socialistické akademie, dr. L. Mucha při Obvodním kulturním domě v Praze 3, kde bydlel a kde byl členem Klubu přítel Žižkova. Nakonec jsme v březnu 1971 pověřili dr. L. Muchu, aby napsal jak Klubu sběratelů kuriozit, tak OKD. Zatímco Klub sběratelů kuriozit vůbec neodpověděl, OKD brzy sdělil, že by zásadně proti ustavení klubu nic neměl, nemohl by jej však financovat. Zároveň pozval dr. L. Muchu k osobnímu jednání.

Dne 30. června 1971 mi poslal dr. L. Mucha lístek, v němž mi radostně sděloval, že toho dne hovořil s pracovníky OKD a dohodl se s nimi na vytvoření vexilogického kroužku, i pokud by měl jen 15 členů. Hned jsme se pustili do shromažďování adres. V Mladém světě a Filatelii jsme otiskli výzvu, takže na konci srpna jsme měli 27 adres. Jim jsme v září poslali předběžnou přihlášku.

Když došlo přes 20 přihlášek, ustavili jsme 20. listopadu 1971 připravný výbor a rozdělili si funkce tak, že dr. Ludvík Mucha se stal předsedou, já jednatelem, ing. Petr Hlaváček pokladníkem a Jiří Hlaváček zapisovatelem. Zřejmě nespolehlivosti pošty nedošla přihláška ing. Josefa Česáka, a tak byl kooptován do připravného výboru až na další poradě 11.12.1971. Na ni jsme projednali program ustavující schůze Vexilogického klubu.

Vexilogický klub jsme ustavili před čtvrtstoletím, na plenární schůzi 29. ledna 1972. Kromě všech členů připravného výboru se jí zúčastnil z pražských vexilogových Jiří Honcák a dr. Zbyšek Svoboda. Do učebny kulturního střediska Na chmelnici přijel z Velké Dobré Jiří Januš, z Plzně Jaroslav Klement a z Lomnice nad Popelkou ing. Jaroslav Martykán. Zřizovatele zastupovala paní Zd. Hrdinová. Připravný výbor byl přetransformován do řádného výboru, jehož doplnil dr. Z. Svoboda. Účastníci vyslechli zajímavou přednášku ing. J. Česáka o vexilogii jako vědní disciplině.

V prvním roce činnosti jsme se zaměřili na zvýšení počtu členů. Do klubu jsme přijali tři polské vexilogové a napsali o klubu vexilogům v Sovětském svazu. Díky tomu, že první číslo *Vexilogie* vyšla jako součást heraldického časopisu, se do klubu přihlásila řada heraldiků zajímajících se i o vlajky. Koncem roku jsme měli již 38 členů z ČSSR a 9 ze zahraničí.

(Na klubovní počátky vzpomínal ing. Aleš Brožek)

The article When we were establishing the Vexilogický klub is published on the occasion of the 25th anniversary of our association. Aleš Brožek recalls the autumn 1970 when he came to Prague to study at the Technical University. He met L. Mucha, an author of some vexillological articles published in the geographical magazine Lidé a země, shortly afterwards. In following months A. Brožek visited some well-known Czech vexillologists (J. Česák, J. Hlaváček and P. Hlaváček) in Prague. Together with L. Mucha who has had a wide correspondence with many people interested in flag history they established a preparatory committee. Many Czechoslovak vexillologists were keen to be organized in an association but at that time (i.e. three years after Soviet occupation of our country) it was not easy. The preparatory committee contacted some institutions to offer them cooperation on establishment of our association. The first positive response came from the Municipal Cultural Authority of the 3rd district of Prague where a club of local history had existed already. Even when not able to support us financially, the authority offered its rooms for regular meetings and its account to collect member fees. In the beginning of September 1971, 27 vexillologists received a preliminary application form to become members of the Vexillological Club, the first vexillological association in the Central and Eastern Europe. On 20 November 1971 the preparatory committee started its work and organised the constituent General Meeting for January 29th, 1972.

INTERNET A VEXILOLOGIE

Internet je fenomén současnosti. Není snad jediného oboru lidské aktivity, který by se nevyskytoval na Internetu. Jeho dopad je možno srovnat s dopadem vynálezu knihtisku a televize. Celosvětová okamžitá přístupnost informací v okamžiku jejich vložení na Internet odstranila časovou a prostorovou bariéru tištěných informací a možnost individuálního uložení dat na lokální disk nebo jejich vytisknutí na místní tiskárně pomijivost televize. Dokázal absorbovat informační explozi alespoň co se týče rozsahu informací. Druhá věc je ovšem nalezen v rozumně krátké době na kterém ze statisíců počítačů, na nichž hledaná informace může být uložena, opravdu uložena je.

Internet poskytuje několik možností šíření a prezentace informací. Nejjednodušší z nich je elektronická pošta (e-mail), jejíž rychlosť doručení zprávy jsou řádově minuty na kterékoli místo sítě Internet a která je také nejpoužívanější. Internet poskytuje i přístup k souborům umístěným na mnoha uzlových počítačích sítě. Největšího rozmachu se ovšem dostalo nejnovějšímu způsobu prezentace dat na Internetu, který se nazývá World Wide Web (WWW, doslova: celosvětová pavučina). Jeho podstatou je využívání hypertextových dokumentů, po nichž se uživatel sám pohybuje podle svého uvážení prostřednictvím připravených odkazů na související či navazující dokumenty na tomtéž počítači (WWW serveru) nebo na libovolném jiném počítači v sítí Internet poskytujícím možnosti WWW. Svoji oblibenost si WWW získal nepreberným množstvím informací a jednoduchou obsluhou nevyžadující žádné speciální znalosti. Není proto divu, že pro mnoho uživatelů se Internet stal jen synonymem pro WWW.

Informace jsou na webovských stránkách, umístěných na některém z WWW serverů, uspořádány ve formě dokumentu, který se člení na jednotlivé stránky (pages). Jednotlivé stránky jsou zpracovány ve formě hypertextu, což dovoluje vytvořit síť odkazů, jejichž pomocí je možno se pohybovat po dokumentu podle několika logických linií (např. stránky vytvořené v časové linii a pomocí odkazů je možno sledovat třeba linii místní). Pomocí klíčových slov (tzv. tagů) je možno stránku upravit a dodat do ní různé typografické prvky (velikost písma, formátování odstavce), obrázky, ale také třeba multimediální informace - zvukové záznamy nebo videosekvence.

Princip vytváření hypertextových dokumentů vede jejich autora ke hierarchizaci informací, což má za následek snadnou orientaci v dokumentu a přehlednost prezentovaných informací. Další velikou výhodou takto publikovaných informací je jednoduchost úprav a snadná možnost doplňování nových informací do webovských stránek. Změnou obsahu stránky je nová informace na ní napsaná okamžitě k dispozici všem zájemcům na Internetu.

Uživatel kromě toho, že musí mít počítač plnohodnotně připojený na Internet, musí mít na svém počítači nainstalován speciální program - prohlížeč (browser), který umí hypertextové dokumenty prezentovat v takové podobě, jakou měl autor při jejich vytváření na WWW serveru. Nejznámějším programem tohoto typu je *Navigator* od firmy Netscape, ale mohutný nástup firmy Microsoft do oblasti Internetu přinesl uživatelům program *Internet Explorer*, který je v rámci obchodní strategie firmy k dispozici zdarma. Oba programy pracují v prostředí Windows.

V Internetu je možno nalézt dokumenty týkající se všech oblastí lidské činnosti. Není proto výjimkou ani vexilogie. Nejvíce informací je nyní možno nalézt na webovských stránkách Flags of the World, jejichž URL (elektronická adresa) je <http://flags.cesi.it/flags/index.html>. Tyto stránky edituje ediční rada v čele s Giuseppem Bottasinim. Na Internetu je třeba dostupná i on-line verze zpravodaje Novoanglické vexilogické společnosti New England Journal of Vexillology, na stránkách Ausflagu jsou k dispozici informace o historii a současnosti (a vzhledem ke snaze o zavedení nové australské

vlajky i budoucnosti) australských vlajek a existuje mnoho dalších míst, kde je možno vexilogické informace získat. (Seznam takových míst, který sestavil Jan Oskar Engene z Norska, lze získat u autora tohoto článku.)

Také v České republice již existují stránky (v českém jazyce) s vexilogickou tematikou. Můžete je nalézt na <http://web.vsp.cz/cvp/cvp.htm>.

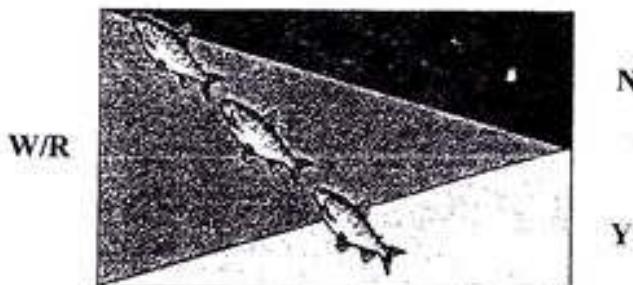
The author explains the principles of the Internet and gives addresses of web-servers where flag information can be obtained.

V. SETKÁNÍ NĚMECKÝCH VEXILOLOGŮ V ANSBACHU

Již popáté se sešli členové Německé vexilogické společnosti na přátelském setkání, které se ve dnech 12. a 13. října 1996 konalo poblíž Norimberku ve městě se zhruba 40 tisíci obyvatel, v Ansbachu. Také symbolika tohoto střediska bavorského kraje Střední Franky se objevila na vlajce 5. setkání, jež tradičně opakuje základní výtvarný motiv vlajky Deutsche Gesellschaft für Flaggenkunde. Ansbášskou symboliku představují tři pokosem postavené bílé ryby, které se (v modrém provedení) již od roku 1530 objevují na městském znaku. Autorem vlajky je první předseda DGF Jorg M. Karaschewski.

Ten také v sobotu 12. října 1996 v poledne zahájil jednání, kterého se zúčastnilo 22 členů DGF, čtyři jejich rodinní příslušníci a tři zahraniční hosté (kromě autora této řádku belgický vexilog Leon Nyssen s doprovodem). Po oficiálním zahájení a společném obědě se pokračovalo již odbornými přednáškami, kterých bylo celkem šest; a spolu s panelovou diskusi k předávání vexilogických informací prostřednictvím Internetu vyplnily sobotní odpoledne a podvečer, stejně jako dopoledne v neděli. Největší ohlas mezi účastníky setkání mělo vystoupení Erwina Güntera na téma "Vlajky a znaky měst a krajů Saska-Anhaltska", prezentace dr. Williho-Dietera Osterbraucka k jeho čtrnáctisazkovému dílu "Světové dějiny ve 10 000 praporech, standartách a vlajkách" a přednáška Romana Klimeše o symbolech státního útvaru Deutschböhmen z let 1918-1919, s nimiž měli čeští vexilogové příležitost seznámit se již na 1. českém národním vexilogickém kongresu. Zajímavý byl rovněž výklad Leona Nyssena k praporům, plamenům a dvojplamenům používaným belgickou královskou gardou, stejně jako zamyšlení Jürgena Rimanna "Čím jsou zvláštní autostandarty?".

Součástí 5. setkání německých vexilogů byla i výroční členská schůze, která posoudila organizační, technické a finanční aspekty činnosti DGF. Kromě hodnocení závěrů minulé výroční schůze, zprávy pokladníka a zprávy o činnosti představenstva, které známe i z našich výročních schůzí, bylo zajímavé vyslechnout rovněž zprávu o činnosti jednotlivých pracovních komisi, kterou přednesl Gunnar Staack, protože obdobný pokus uspořádat badatelskou činnost členů našeho klubu do odborných zájmových skupin při formování naší organizace zcela propadl. Nestálo by za to se k této myšlence znova vrátit? Také informace dr. Andrease Herzfelda o službách, které členům DGF nabízí jejich archiv umístěný v Lipsku, svědčí o promyšlenosti a důkladnosti, se kterou naši němečtí kolegové přistupují ke svému koníčku. Inspirující pro mne byla i diskuse k finančnímu krytí vydávání bulletinu *Der Flaggenkurier*, který je patrně nejdražším vexilogickým periodikem na světě a jehož tisk byl dosud kryt

převážně sponzorem. DGF uvažuje o jeho rozširování do veřejných knihoven, na univerzity apod., což však nutně vyvolá vyšší náklady. Protože je nelze krýt zvýšením členského příspěvku, realizace tohoto záměru, o jehož uskutečnění se zatím nerozhodlo, by dále zvýšila závislost DGF na sponzorovi. Proto bylo při příležitosti 5. setkání vydáno i první číslo interního zpravodaje *DGF-Nachrichten*. Podle rozhodnutí představenstva společnosti bude otiskovat organizační zprávy členům, usnesení a protokoly výročních schůzí a další technické otázky. Z dosavadního obsahového zaměření *Flaggenkurieru* sem budou dále přeřazeny rubriky Nové viajky, Nové vexilogické publikace a rubrika Otázky - odpovědi. Toto opatření má zvýšit pohotovost a aktuálnost informací poskytovaných členům a vytvořit z *DGF-Nachrichten* fórum pro názory členů. *Flaggenkurier* by měl nadále vycházet dvakrát ročně a zaměřit se na podrobnější a vědecky pojaté články, odpovidající požadavkům odborného vexilogického časopisu.

Pozoruhodným a pro nás klub potěšitelným vyvrcholením výroční členské schůze bylo jednomyslné schválení dohody o spolupráci mezi DGF a Vexilogickým klubem, kterou doporučili jak dosavadní první předseda DGF Jörg M. Karaschewski, tak mistropředseda VK ing. Jaroslav Martýkán. Dohoda se týká výměny zpravodajů, výměny představitelů na výročních členských schůzích i podmínek účasti vexilogů z partnerské organizace na dalších akcích, organizovaných některou ze smluvních stran. Naši němečtí přátelé navrhují uspořádat v roce 1998 setkání českých, slovenských a německých vexilogů na dohodnuté téma.

Závěrem je třeba uvést, že ve čtyřčlenném představenstvu DGF Erwin Günter nahradil Jürgena Rimanna a že novým prvním předsedou DGF se stal dr. Andreas Herzfeld.

-jm-

A short report from the Annual General Meeting of the German flag society which took place in Ansbach and where an Agreement for a cooperation between DGF and our Vexilogický klub was signed. German flag-friends suggest organizing of a meeting of Czech, Slovak and German vexillologists in 1998.

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Kolektiv autorů: Malá encyklopédie - Rozum do kapsy. 6. přeprac. vyd. Praha: Albatros, 1996. 654 s. Edice Oko, svazek 16. CZK 169.00 ISBN 80-00-0241-8

V letošním roce se na našem knižním trhu objevily dvě publikace určené především nejmladším čtenářům a mládeži, avšak vzhledem k tomu, že se obě publikace věnují vexilogické tematice, zasluhují pozornost každého vexilologa bez rozdílu věku.

V první řadě se jedná o již šesté přepracované vydání populární encyklopédie pro mládež z neméně populární edice OKO. Encyklopédie je rozdělena do celkem 12 oddílů podle oborů, jako je matematika, kosmonautika, věda a technika aj. Oddíl s názvem "Ze zeměpisu" se mimo jiné na celkem 12 stranách věnuje vlajkám zemí světa. Jedná se o abecední seznam nezávislých států světa s uvedením názvu státu v češtině, se světadilem, kde se stát nachází, uvedeným v závorce a plným názvem státu. Následují údaje o rozloze, počtu obyvatel, hustotě obyvatel na kilometr čtvereční a název hlavního města. U každé země je barevné vyobrazení státní vlajky, a to v příslušném poměru. Vlajky jsou velmi zdařile namalovány a potěšitelné je i dobré rozlišení odstínů, např. modré a zelené barvy. Celkem je vyobrazeno 190 státních vlajek a vlajka OSN. Aktuálnost je relativně dobrá s ohledem na to, že je stav uváděn k roku 1994, a proto je pochopitelné, že je zde uvedena již neplatná vlajka Běloruska, Makedonie a Seychelských

ostrovů. Další chyby však již omluvit nelze. Jedná se o vyobrazení vlajek Iráku (nová byla zavedena již v r. 1991) a Jižní Afriky (nová vlajka je z r. 1994), kde jsou uvedeny ještě vlajky bývalé a dnes již neplatné. Kromě těchto chyb se ještě objevují chyby u vlajek Rumunska a Argentiny. Rumunská vlajka je zobrazena s novým státním znakem uprostřed (taková vlajka však nikdy oficiálně neexistovala), a přestože jsou všechny ostatní vlajky zobrazovány jako státní, tedy se znaky na vlajkách, na argentinské vlajce chybí žluté slunce, jedná se tedy o vlajku národní, nikoliv státní. Vzhledem k počtu zobrazených vlajek i ke kategorii čtenářů, jimž je publikace určena, lze některé nedostatky publikaci prominout. Nejedná se totiž o čistě vexilogickou a odbornou knihu. Anonymnímu kolektivu autorů lze vyslovit dík za zpřístupnění vědomostí o vlajkách nejmladším čtenářům touto formou, i když zakoupení vzhledem k ceně bude zřejmě na rodičích.

Josef Hubka

John Malam - Colin King: Vlajky. Poznej vlajky zemí světa : Samolepkové album. Praha: Egmont, 1996. 16 s. + plakát a dvojstrana se samolepkami CZK 79.00 ISBN 80-7186-170-7

Pražské nakladatelství Edmont vydalo na podzim 1996 samolepkové album, které je českým překladem britské publikace z letošního roku. Jedná se vlastně o sešit formátu A4 s rozkládacím plakátem z tužšího papíru s vyobrazením 193 vlajek zemí světa (vlajkovou tabulí) a dvojstranou se samolepkami vlajek v počtu 133. Další listy sešitu tvoří velmi hezký ilustrované mapy zemí a kontinentů či jejich částí, kde na kresbě mapy země nebo kontinentu je zobrazeno to typické pro tu kterou zemi, např Finsko = těžba dřeva, sauna, jezera, Alžírsko = poušť, oázy, velbloudi apod. Sešit je rozdělen neobvykle na tyto části: západní Evropa, Skandinávie, jižní a východní Evropa, Rusko a země SNS, Afrika, Indie a jižní Asie, Čína a východní Asie, Austrálie a jihovýchodní Asie, ostrovy v Tichém oceánu, Severní a Střední Amerika, Jižní a Střední Amerika, Blízký Východ. Kolem mapek jsou pak zobrazeny vlajky s názvem státu, z nichž některé jsou slepé, tzn. vyznačeny pouze obrysem, a úkolem čtenáře je podle vlajkové tabule chybějící vlajky do příslušných políček nalepit z archu samolepek. U některých vlajek je navíc popis vlajky a velmi stručně zdůvodněno, proč vlajka příslušné země vypadá tak, jak vypadá, nebo od kdy přibližně se vlajka užívá, či co symbolizují její barvy a znamení. Vlajky jsou kresleny ve vlající podobě, avšak pouze obrys. Pruhy a další figury na vlajkách jsou zobrazeny plošně, což některé vlajky poněkud zkresluje. Všechny vlajky mají jednotný poměr stran kromě vlajek Kataru, Monaka, Nepálu, San Marina, Švýcarska, Vatikánu a Sri Lanky. Orientační plakát s vlajkami je tištěn na velmi kvalitním křídovém papíře, stejně jako samolepky. Velmi dobré je rozlišování odstínů nejen modré barvy, ale i zelené a červené. U většiny zemí najdeme národní vlajky, tj. beze znaků, např. u Argentiny, Rakouska, Finska, Španělska, Guatemaaly aj.

I když se publikace pyšní v úvodu sloganem, že v sešitu jsou zobrazeny aktuální vlajky 192 zemí a datum vydání je rok 1996, u některých států jsou zobrazeny vlajky naprostě neaktuální. Např. tu najdeme vlajku Tádžikistánu z doby, kdy byla země součástí SSSR, avšak bez srpu a kladiva, přestože nová vlajka Tádžikistánu byla zavedena již v roce 1992. Afghánistán je zastoupen vlajkou užívanou v letech 1987 až 1992, rovněž vlajka Mongolska je v podobě užívané do r. 1992, tj. s hvězdou nad sojombem, neplatná je i zobrazená bíločervenobilá běloruská vlajka. Naopak překvapující je uvedení již nové makedonské vlajky a z textu je patrné, že oprava byla učiněna dodatečně, proto se nabízí otázka, proč nebyla aktuálnost dotažena alespoň do poloviny letošního roku. Jinak jsou kresby vlajek a zobrazení bez větších chyb.

Jako nápad je publikace vynikající a bude jistě dobrou pomůckou dětem, které vexilogie zajímá. Věřím, že z majitelů této publikace vyrostou nový odborníci na vexilogii a možná se stanou v budoucnu členy našeho klubu. Nauka o vlajkách se jim snad stane "koníčkem" na celý život, jako se mi to stalo po prostudování knihy Vlajky, znaky zemí světa. Samolepkové album lze označit za první čistě vexilogickou publikaci, která kdy u nás vyšla, určenou mládeži a

dětem. Svědčí o tom i kvíz o ceny na poslední stránce, kde jsou tyto čtyři otázky: Která země má vlajku z každé strany jinou?, Která země má na vlajce dvouhlavého orla?, Kolik hvězd je na vlajce USA? a Proč jsou na vlajkách skandinávských zemí kříže? Při troše snahy najde mladý čtenář všechny odpovědi uvnitř. I přes uvedené nedostatky v aktuálnosti lze publikaci dětem a mládeži jen doporučit.

Josef Hubka

Peter J. Orenski: Flag for New Milford - The Practical Guide to Creating a Successful Civic Flag (Vlajka pro New Milford - Praktický rádce pro úspěšnou tvorbu městských vlajek). The Flag Bulletin 168 (ročník XXXV, č. 1-2). 106 s., bar. obálka, četná černobílá vyobr. a tabulky. ISSN 0015-3370

Není obvyklé psát recenzi o jednotlivém čísle zpravodaje, výjimku může tvořit pouze monotonematický výtisk jako v tomto případě. Autor - prezident firmy TME Co. Inc. vyrábějící vlajkové odznáčky v New Milford, Connecticut - popisuje cestu k vytvoření komunální vlajky na základě příkladu vlajky svého vlastního města. Je to podrobný návod, ve kterém pravděpodobně nic nechybi. P. Orenski byl při věci od začátku, když se rozhodovalo opatřit pro město vlajku. Podařilo se mu zevšeobecnit získané zkušenosti a publikovat je ve formě vědeckého pojednání. Názvy jednotlivých oddílů poukazují na úplnost jeho práce:

- plánování soutěže (návrh požadavků, zásady rozpočtu, seznam možných sponzorů, zřízení informačního stánku, časový plán shromáždění a setkání, koncepce "občanské poroty"),
- přípravy před spuštěním akce (informační materiál, upřesnění časového plánu, rozpočet s položkami: nábor, odměny, náklady na tiskoviny, první vlajky a suvenýry, potřeba kancelářských strojů, výběr porotců a jejich školení a zkoušení, vysvětlení kritérií),
- realizace a záznamy (zacházení s došlymi návrhy a uspořádání získaných dat do tabelární formy, užší výběr a zapojení zástupců města a tisku, tři fáze vyhodnocování, závěrečné zhodnocení a rozhodnutí, rozhodující činitelé úspěchu: tisk, učitelé a odborné vexilografické poradenství),
- následné aktivity (zvláštní uznání, den slavnostního předání vlajky veřejnosti, výroba a prodej vlajek, ocenění nejsilnějšího sponzora).

Na zadní straně obálky zpravodaje je barevně vyobrazeno 37 vlajek, které se dostaly do užšího výběru. Titulní stránka ukazuje vítěznou vlajku na jednom laně pod vlajkou Spojených států. Je to praxe, kterou je možno v USA vidět velmi často. Brožura je výborné vodítko pro každého, kdo se zabývá komunálními vlajkami nebo je dokonce navrhují, a nejen pro ně.

jt

Do tohoto čísla přispěli:

Michail Vladimirovič Revnivcev, Bol'sesavino, a.ja. 10, 618014 g. Perm, Rusko

Ing. Aleš Brožek, Keplerova 34, 400 07 Ústí nad Labem

Ing. Petr Exner, Havličkova 294, 500 02 Hradec Králové

Ing. Jaroslav Martykán, Matúškova 14/796, 149 00 Praha 4

Josef Hubka, Bajkalská 28, 100 00 Praha 10

Ing. Jiří Tenora, Preussenstr. 20 B, D-12524 Berlin, SRN

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) - zpravodaj Vexilogického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, JUC. J. Eichler, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. dr. L. Mucha, CSc., dr. Zb. Svoboda a ing. J. Tenora. Výtvarně spolupracovali ing. Petr Exner, A. N. Basov, Roman Klimeš a ing. Aleš Brožek. Anglické překlady Darina Martykánová.

OBSAH:

VLAJKY A ZNAKY KRAJŮ, OBLASTÍ A AUTONOMNÍCH OKRUHŮ RUSKA (1.část)	1947
JAK JSME ZAKLÁDALI VEXILOLOGICKÝ KLUB	1956
INTERNET A VEXILOLOGIE	1958
V. SETKÁNÍ NĚMECKÝCH VEXILOLOGŮ V ANSBACHU	1959
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	1960

CONTENTS:

THE FLAGS AND ARMS OF THE RUSSIAN PROVINCES, REGIONS AND AUTONOMOUS DISTRICTS (1ST PART)	1947
WHEN WE WERE ESTABLISHING THE VEXILOLOGICKÝ KLUB	1956
THE INTERNET AND VEXILLOLOGY	1958
5TH MEETING OF GERMAN VEXILLOLOGISTS IN ANSBACH	1959
BOOK REVIEWS	1960

Vytištění tohoto čísla sponzorovala firma tonner international

ISSN 1211-2615